

UOT 37.013; 37(4/9)

TÜRK MASALLARININ YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE MATERYAL OLARAK KULLANIMININ ÖNEMİ

Tuğba Elli

Doktora Öğrencisi

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi

Türkiye

tugba-elli@hotmail.com

Özet: Dünyadaki hızlı değişim ve gelişmeler birden çok dil bilme ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Yabancı dil öğrenmek için birçok sebep vardır. Kültürler arası aktarımı sağlamanın en kolay ve en mükemmel yolu ikinci dil öğreniminden geçmektedir. Bir topluma ait kültürel özellikleri, dini inanışları ve davranış biçimlerini anlamak ve öğrenmek için o toplumun dilini öğrenmeliyiz.

Araç gereçler genelde öğretim sürecini desteklemek, zenginleştirmek için kullanılmaktadır. Araç gereçler aynı zamanda öğrenimi kolaylaştırarak daha kalıcı öğrenme sağlamak için de kullanılmaktadır. Farklı duyu organlarına hitap ederek daha etkili çoklu öğrenme ortamı oluşturmaktadır.

Yabancı dil olarak Türkçe'nin öğretiminde edebi metinlerin kullanılması okuma anlama becerilerinin gelişmesinde, Türk kültürünün tanıtılmasında, kelime öğretiminde oldukça önemlidir.

Türkçe öğretiminde özellikle okuma becerilerini geliştirme anlamında materyal eksikliği söz konusudur. Kültürümüzde önemli yeri olan masalların bu alandaki eksikliğe olumlu anlamda katkı sağlayacağı düşünüülerek incelemelerde bulunulmuştur. Edebi metin olan masalların yabancılar Türkçe öğretiminde dinleme, okuma, anlama, söz varlığını geliştirme becerilerinin geliştirilmesinin yanı sıra hedef kitleye kültürel öğelerin aktarımında da araç olarak kullanılabilmesi değerlendirildi.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, Türk Masalları, Dil ve Kültür, Okuma ve Anlama

Giriş

Dil, insanlar arasında anlaşmayı sağlayan tabii bir vasıta, kendisine mahsus kanunları olan ve ancak bu kanunlar çerçevesinde gelişen canlı bir varlık, temeli bilinmeyen zamanlarda atılmış gizli antlaşmalar sistemi, seslerden örülmüş içtimai bir müessesedir [Ergin, 1989: 3].

Dil öğretim faaliyetinde temel ölçüt hedef dile ait kültürel öğeler, söz varlığı, gramatikal olarak bir bütün halinde aktarılmasının sağlanmasıdır. Dil öğretiminde dil ile birlikte kültürel unsurların da aktarımı söz konusu olduğundan öğretici kendi kültürünü iyi hakim olmalıdır.

İçinde bulunduğumuz asırda Türkçenin konuşulduğu alan daha da genişlemiştir. Bu genişleme ile birlikte insanların Türkçe öğrenmeye karşı taleplerinde de bir artış gözlenmiştir [Ünlü, 2011]. Bu taleplerle birlikte her geçen yıl yurt dışından gelen öğrenci sayılarında artışlar yaşanmakta ve bu artışla ortaya çıkan Türkçe öğrenme ihtiyaçları beraberinde Türk eğitim sistemine büyük bir sorumluluk yüklemektedir. Bu görev ve sorumluluğun farkında olmaya başlayan üniversiteler yabancılar Türkçe öğretmek maksadıyla kendi bünyelerinde hızla dil öğretim merkezleri açmaya başlamışlardır.

Öğrenme amaçları, hedef dil bağlamında gelecek planlamaları bakımlarından yabancı dil öğrencileri ile ikinci dil öğrencileri arasında önemli farklar vardır. Bununla ilişkili olarak yabancı ve ikinci dil öğrencilerinin öğrenme sürecine başlarken ve süreç boyunca motivasyonları bakımından önemli farklar vardır. Bu durumlar göz önünde bulundurulduğunda güdülenme daha önem kazanmaktadır.

Türk Masallarının Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kullanılması

Dillerin konuşur sayısından ve oranından söz edildiğinde Türkçenin tarihte ve bugün dünyanın en çok konuşulan dilleri arasında yer aldığı belirtilir. Türkçenin dünyanın en eski ve en çok konuşulan dillerinden biri olduğu bilimsel bir gerçektir.

Yabancı bir dili öğrenmek büyük oranda o dilde düşünmek demektir. Duyulan ya da okunan şeylerin ancak ana dile çevrildikten sonra anlaşılabilir olması, yabancı dilin kavranmamış olduğunu gösterir [Başkan, 2006: 29].

Okuyanın da dinleyenin yaptığı gibi, okuduğu metinde ileri sürülen düşünceleri anlaması, aralarındaki bağları kavraması, karşılaştırıp bir düzene koyması ve gerekli gördüklerini hafızasında saklaması gerekir. Metin bu yolla amacına ulaşmış olacaktır [Adalı, 1982: 33].

Yabancı dil öğretimi, yalnızca hedef dilin dil bilgisi ile kelimelerini öğretmek ve temel dil becerilerini kazandırmak değil, bunların yanı sıra aynı zamanda o dilin kültürünün de öğretimidir. Dil ve toplum birlikte gelişip şekillendiği için yabancı bir dili gerçek anlamda öğrenmek, anlamak ve konuşmak o toplum gibi düşünebilmeyi gerektirmektedir. Bu da o dili şekillendiren kültürü öğrenmekle mümkündür. Yabancı dil öğrenen kişi aynı zamanda yeni bir kültür öğrendiği için yabancılara Türkçe öğretimi de Türk kültürünün anlatıldığı, yansıtıldığı ve yaşatıldığı bir ortamda gerçekleştirilmelidir [Memiş, 2016: 605].

Edebi eserler dilin en iyi ve en etkili şekilde kullanıldığı metinlerdir. Edebi metinler toplumun kültürel değerlerini yansıtan insanlarına duygularına hitap eden eğlendirici, zevk verici unsurlar taşırlar. Edebi metinler hem ana dil öğreniminde hem de yabancı dil öğreniminde sıklıkla başvurulan metin türlerindedir.

Masal bir milletin yaşamından beslenen edebi türdür. Masalların en önemli özelliği toplumlara ait kültürel değerleri ortak paydada buluşturan ve zamana karşı eskimeyen değerini hiç yitirmeyen edebi türdür. Özellikle çocuklar masal metinlerindeki kahramanları kendileriyle bütünleştirdikleri için masal çocukların dünyalarıdır diyebiliriz.

Masallarda kötülük ve iyilik, çirkinlik ve güzellik, zenginlik ve yoksulluk gibi konulara yer verilir. Masallar mutlu bir sonla biter. Bu sonlarda güzeller, akıllılar ve iyiler kazanır. Masallarda kahramanlar insanlar, hayvanlar, bitkiler ve olağanüstü varlıklardan oluşur.

Masallar Türkçe dili ile Türk toplumuna ait kültürel öğelerin öğretilmesini sağlayacak en önemli kültür taşıyıcılarıdır. Masallar dinleme becerisinin geliştirilmesinin yanı sıra telaffuz açısından da beceri geliştiricidir. Masallar günümüzde genellikle çocuk edebiyatı kapsamında değerlendirilse de yetişkinlere hitap eden de bir edebi türdür [MEB, 1982: 18-36].

Masallarda sevgi saygı teması vardır. İster yetişkin ister çocuk tüm okuyucularda aynı sıcaklığı hissettirir ve insanları birbirine yakınlaştırır. Sürükleyici bir anlatım tarzı ile de hedef kitle okuma isteği oluşturur. Masallarda dilin yalın olması anlamayı kolaylaştırmaktadır.

Masallarda genellikle hareketli bir dil kullanılmaktadır. Bu dil bireylerde heyecan ve ilgi uyandırmaktadır. Yabancı dil öğreniminde hedef kitleye masallar aracılığıyla kazandırılmak istenen hedefler daha hızlı ve kalıcı hale gelecektir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğrenilmesi Türk kültürünün öğrenilmesiyle de ilişkilidir.

Bireyler dil öğrenirken kendi kültürleriyle öğrendikleri dilin ait olduğu toplumun kültürü arasındaki farklılıkları fark ederlerse öğrenimde en üst düzeye ulaşacaklardır. Bu bağlamda Türk kültürünü her yönüyle işleyen masallar materyal olarak en çok tercih edilecek metinlerdir.

Bireylerin bulunduğu topluma uyum sağlaması ancak kültürel aktarımla gerçekleşir. Gelenek ve göreneklerden, dini kurallardan haberdar olan bireyler kendilerini o topluma ait hissedeceklerdir. Bireye bu yönde kazanımlar sağlayacak olan edebi metinler nesilden nesile toplumun kültürel öğelerini aktaran, toplumun aynası olan masallardır.

Araştırmalar, anlama sürecinde okuyucunun metindeki bilgileri aynen almadığını göstermektedir. Okuyucu, metindeki bilgileri kendine göre seçmekte, bazılarını atlamakta, bazı yerlere eklemeler yapmaktadır. Böylece okuyucunun anladığı anlam ile metnin anlamı farklı olabilmektedir. Okuyucu metinde sunulan anlamın dışına da çıkabilmektedir. Bu durum, eskiden olduğu gibi “Okumak metni anlamaktır.” Düşüncesiyle, “metnin derinlemesine incelenmesinin” doğru olmadığını göstermektedir [Güneş, 2021:202].

Yabancı dil öğretiminde okunan ya da dinlenen metinlerin dil öğrenimi daha kalıcı hale getirdiği bilinmektedir. Günlük yaşamdaki basit konuşmalar, deyimler, basit kelimeler masallarda sıklıkça tekrar edilerek kullanılmaktadır. Bu tekrarlar yabancı bir dil olarak Türkçenin öğretiminde de kelimelerin tekrar edilmesi ve pekiştirilmesi için oldukça faydalıdır.

Masal çocuğu bilgilendirmek için değil, onun hoş vakit geçirmesini sağlayarak, hayal ve muhakeme gücünü arttırmak için anlatılmalı veya okunmalıdır [Bakırcı, 2010: 48]. Masallar sorunlara yönelik çözümler, beklentiler, sorumluluklar, doğa ve hayvan sevgisi gibi değerler yer alır. Masallar bireylerde olaylara farklı bakış açısı kazanmada karar verme yetisi geliştirmede oldukça etkilidir. Halkın ortak duygu ve düşünceleri, doğru ve yanlışlarını yansıttıkları için masallar halkın ortak ürünüdür.

Hayvan masallarında esas amaç ders vermektir. Bu masallarda her bir hayvan bir insanı simgelemekte ve insani özellikler taşımaktadır. Örneğin hayvan masallarında aslanlar güçlü insanları, karıncalar ise çalışkan insanları simgelemektedir.

Masallarda Türk yemekleri, Türklerde aile yapısı, selamlaşmalar, giyim, düğünler, cenaze törenleri, temizlik, dini yaşantılar, misafirperverlik, dinlenen müzikler, oynanan oyunlar, komşuluk ilişkileri, kız isteme merasimleri, at binme, cirit atma, güreş tutma, gelin duvağı gibi Türk kültürünü yansıtan konulara yer verilmektedir.

Masallar kelimelerle kurulan anlam dünyasını tanımada, kelimelerle cümle kurmada yabancı dil öğretiminde en önemli araçlardır. Bilindiği üzere yabancı dil öğreniminde metin seçimini etkileyen unsurlar vardır. Her metni ders aracı olarak kullanmak mümkün değildir. Hedef kitlenin ihtiyaçları, yaşı, süre ve işlenen konu metin seçiminin belirleyicisidir. Ders ortamında hangi masal türüne yer verileceğine bu belirleyiciler ışığında karar verilir.

Hedef kitlenin yaşı en önemli belirleyicilerdendir. Çünkü masalda geçen olaylar kahramanlar aynı heyecanı, duyguyu hissettirmeyebilir. Yine hedef kitlenin Türk kültürüne yakın soylu olması ile yabancı olması arasındaki kültürel fark metin seçiminde dikkate alınması gereken diğer bir husustur.

A1-A2 düzeyindeki seçilen masal metnindeki konu günlük yaşamdaki ihtiyaçları gidermeye yönelik temel düzeyde kelimeler içermelidir. Hedef kitlenin yakın çevresinden başlayarak uzak çevreye doğru olayları ve durumları anlaması sağlanmalıdır. Hedef dil olan Türkçenin bulunduğu Türk toplumunun kültürü yansıtan bazı basmakalıp ifadeler de yer almalıdır [MEB, 2001: 247].

B1-B2 düzeyinde yani orta düzeyde seçilen masal metni ise hedef kitlenin Türk dil ve kültürünü daha iyi anlamaya başladığı artık uzak çevreye açıldığı olay ve durumlar içermelidir. Hedef kitle artık durum ve olaylarla ilgili çıkarımda bulunabilecek seviyededir [MEB.GOV, 2001: 254].

C1-C2 düzeyinde ileri seviyedeki masal metinlerine yer verilmelidir. Hedef kitle için bu düzeyde yaşadığı çevre ve dünyadaki olayları kavramaya yönelik kazanımlara yer verilmelidir [MEB.GOV, 2001: 250].

Metin seçiminde hangi metne yer verilirse verilsin dil işlevlerinin veriliş sırası önemlidir. Metinler hedef dil öğretiminin düzeylerine uygun olarak seçilirse öğrenimin daha hızlı ve kolay olması sağlanacaktır. Türkçe öğreniminde kullanılacak metinlerde bulunması gereken kelime sayısına dair bir ölçütten henüz söz etmek mümkün değildir.

Dil bilgisi özellikleri en fazla kullanılan en az kullanılan doğru sarmal bir sistemle öğretilmelidir. Sınavlarda işlevsel dil bilgisi kapsamında çoğunlukla betimsel dil bilgisi soruları sorulmamaktadır [BölükbaşKaya, 2021:25].

Amaca yönelik metin seçildikten sonra metnin içeriği ve uzunluğuna bakılmalı ve eleme yapılmalıdır. Yabancı dil öğretiminde kullanılan yöntemler öğretmen tarafından iyi bilinmelidir. Öğretmen bu yetkinlikle metni hangi amaçla hangi yöntemle uygulayacağını bildiğinden metinden istenen verim alınacaktır.

Türkçe derslerinin temel amaçlarından biri, öğrencilerin dil becerilerine yönelik olumlu tutum geliştirmelerini ve alışkanlık kazanmalarını sağlamaktır. Bunun için sıkıcı, monoton Türkçe dersleri yerine eğlenceli, ilgi çekici dersler planlanmalıdır [Erdoğan,2021:363].

Türkçe öğretim sürecinde masallar okuma anlama sürecine katkıda bulunan en önemli edebi metinlerdir. Hedef dil olan Türkçe kelimelerin doğru telaffuz ile seslendirilmesi için masallar sesli ya da sessiz okuma etkinliklerinde kullanılabilirler. Öğretici kelimelerin doğru telaffuzla okunuşunu göstermek adına öncelikle kendi okumalı sonra hedef kitleye yöneltmeli okumayı.

Masallar üzerinden kelime düzeyinde anlam, cümle bağlamında kelimenin kazandığı anlam, kelimeleri anlamlı ölçüde sıralayarak cümle oluşturma, okuduğunu anlama, metinle ilgili sorulara cevap verebilme, metinden çıkarılacak yargıya ulaşma gibi etkinlikler için de kullanılacak edebi metinlerdir.

Okuma anlama düzeyinde yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde materyal eksikliği söz konusudur. Bu çalışmada özellikle bu yöndeki eksikliği giderebilecek ve birçok amaca hizmet edecek masallara dikkat çekilmek istenmiştir.

Masal metinleri sonuç kısımları tamamlanmadan hedef kitleye sunularak hedef kitlenin hayal dünyasını zenginleştirerek kelime dağarcığının artması sağlanabilir. Masallar halk yaşantısından özelemler, sevinçler, acılar, umutlar tema olarak işlenmektedir. Bu yönde hedef kitleye toplumsal unsurlar hissettirilerek edebi şekilde ulaştırılır.

Masallarda anlatım dili oldukça hareketlidir. Bundan dolayı anlatımlarda fiillere ağırlık verilmektedir. Kelime türü olarak fiil konusunun öğretimine hizmet edecek en temel edebi metinlerdendir masallar. Yine masallarda fiillere gelen zaman ekleri de hedef kitleye zamanlar konusu öğretiminde kullanılacak en işlevsel metinlerdir.

Türkçe öğretiminde temel ilkelere biri de kültür aktarımıdır. Kültür aktarımında masallar en iyi materyaldir. Genellikle masallarda eğiticilik ve ders verme özelliği ağır basmaktadır. Hedef kitle masallardan kendi hissesine düşen payı ders olarak çıkaracaktır. Evrensel ahlak kuralları; çevre temizliği, dürüstlük, çalışkanlık, arkadaşlık, dostluk, empati konularında verilmek istenen mesajlar masal aracılığıyla daha kolay ve hızlı ulaştırılacaktır.

Masallar genelde mutlu sonla sonuçlandırılmaktadır. İyiler ödüllendirilmekte kötüler cezalandırılmaktadır. Özellikle küçük yaştaki hedef kitlenin eğitimi için iyiliğin ödüllendirilmesi oldukça dikkat çekici bir sosyal öğrenme sağlayacaktır.

Dil öğretimine yönelik programlara bakıldığında, söz varlığının zenginleştirilmesinin öncelendiği görülür. Bu öncelimenin en önemli gerekçelerinden biri de temel dil becerilerinin (dinleme, okuma, konuşma, yazma ve hatta dilbilgisinin) “sözcük” lerle gerçeklik kazanmasıdır [Demirgüneş,2021:261].

Masallar zengin kelime hazine sahip edebi metinlerdir. Hedef kitlenin söz varlığını zenginleştirmede yararlanılacak en etkili araçtır. Atasözü, deyim, ikileme, pekiştirme masalların kelime dağarcığını oluşturan unsurlardır.

Masallar oluşturulurken milletlerin yaşamlarından beslenilmektedir. Dügünler, bayramlar, coğrafik özellikler, şiveler bir millete ait birçok unsur masalların kaynağını oluşturmaktadır. Özellikle çocuk yaştaki hedef kitlenin gelecekteki yaşantısını masallar şekillendirir.

Çocuklar her ne kadar değişik ırk, cins ve uluslardan olsalar da ortak noktaları çoktur. Hedef kitle çocuk grup ise onların duygularının ve karakterlerinin henüz tamamlanmamış olması ve önyargısız olmalarından dolayı masallar bir şekilde onların dünyalarına ulaşır ve şekillendirir.

Uzun süredir çok popüler olan ve bilişsel kuramlara dayanan iki yaklaşım –konuşma odaklı iletişimci yaklaşım ve yazma eğitiminde kullanılan süreç yazı yaklaşımı- son zamanlarda dilin sosyal ve kültürel etkileşimlerle yapılandırıldığını öne süren sosyal ve kültürel bakış açılarının ağırlık kazanmasıyla eleştirilmeye başlanmıştır (Uysal,2019:102).

Günümüzde Türkçe, dünya dili olma yolunda hızlı adımlar atmaktadır. Küresel boyutta yabancı dil öğrenme önem kazanmıştır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak olan materyallerin eksikliği göz önündedir. Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde görev alacak öğretmenlerin bu alanda yetiştirme programlarında hazırlanmaları gerekmektedir.

Kültürel anlamda farklılık gösterilebilecek jest ve mimiklerin öğretimi gerçekleştirilmelidir. Bu öğretim süreci bir bağlam temelinde tasarlanmalıdır. Kültürel öğelerin temel alındığı okuma ve dinleme metinlerinin işlenmesi sağlanmalıdır [Büyükkiz, 2021: 8].

Sonuç

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde edebi metinlerin kullanılması okuma anlama becerilerinin gelişmesinde, Türk kültürünün tanıtılmasında, kelime öğretiminde oldukça önemlidir.

Kültür, bir milletin yaşanmışlıklarının bütünüdür. Bir topluma ait tüm duygu ve düşünceler dilin imkânları ölçüsünde karşı tarafa aktarılabilir. Masallar kültür aktarımında önemli bir araçtır. Masallar bir toplumun ahlaki, dini ve sosyal değerlerini, vedalaşma, kader inancı, akraba ziyareti, iyilik, ellerini açıp Allah'a yakarmak, helal kazanç, zor durumdakine yardımda bulunma, herkese saygılı olma, merhamet etme, kimseyi küçük görmeme, minnet gibi kültürel temaları aktarmaktadırlar.

Kültür toplumlara özgüdür. Farklı toplumlar arasında etkileşim sonucunda diğer kültürlerden haberdar olunur ve bazen kültürler arası harmanlaşma da olmaktadır. Çalışmamızda seçilen masalların yoğun olarak Türk kültürünü yansıtan masallar olmasına özen gösterilmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretim sürecinde kültürel öğelerin aktarımında masalların kullanımına yeterince özen gösterilmelidir. Türk edebiyatında masallar her yaşa uygun edebi metin zenginliği içermektedir. Bu zenginlikten yararlanılmalıdır.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde kullanılacak edebi metinlerin amaca hizmet etmesi için orijinaliği bozulmadan sadeleştirilmeye gidilmelidir. Edebi metinlerin tek düze becerilerin geliştirilmesinde kullanılması büyük bir yanılgıdır. Tıpkı masal ve hikâyelerin yabancı dil olarak Türkçenin öğretiminde öğretmenler tarafından sadece sesli okuma çalışmaları yapılırken kullanılmasında olduğu gibi.

Seçilen masal metinlerinde hedef kitlenin dil seviyesi muhakkak göz önünde bulundurulmalıdır. Hedef kitlenin masalları daha iyi anlayabilmesi için bu metinlerin anlaşılabilirliğini ve okunabilirliğini yükseltme adına anahtar kelimeler verilmeli ve metinde geçen başlıca kavramlar belirlenmelidir.

Kaynakça

- Adalı, O. (1982), Yüksek Öğretimde Sözlü ve Yazılı Anlatım. İzmir: Aydın Yayınevi.
- Başkan, Ö. (2006), Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler, İstanbul: Multilingual.
- Bakırcı, N. (2006, "Türk Dünyası Coğrafyasında Tespit Edilmiş Hayvan Masalları Üzerinde Bir İnceleme".Niğde: Niğde Yüksek Öğretim Vakfı Yayınları.
- Demirgüneş, S.(2021), "Türkçenin Uzaktan Öğretimi ve Öğretiminde Sözcük Öğretimi". Ankara: Pegem Yayınları,235-265.
- Ergin, M. (1989), "Dede Korkut Kitabı I". Ankara: TDK Yayınları.
- Erdoğan, T. (2021), "Türkçenin Uzaktan Öğretimi ve Öğreniminde Oyun ve Oyunlaştırmadan Yararlanma (Türkçenin Uzaktan Öğretimi ve Öğrenimi)".Ankara: Pegem Yayınları, 359-380.
- Güneş, F. (2021), "Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller. Ankara: Pegem Yayınları,202-219.
- Milli Eğitim Bakanlığı (MEB). (1982), Temel Eğitim Türkçe Kitapları. İstanbul: MEB Yayınları.
- Memiş, R. (2016), Yabancı Dil Öğretiminde Eğitim Ortamı ve Kültür Aktarımı. Turkish Studies, 11(9), 605-616.
- Uysal, H. (2019), "İkinci Dilde Sözlü ve Yazılı Anlatım Eğitiminde Sosyokültürel Yaklaşımlar (Yabancılara Türkçe Öğretimi)".Ankara: Anı Yayıncılık,102-110.
- Ünlü, H. (2011), Türkiyede ve Dünyada Türkçenin Yabancılara Öğretiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi, № 1(1).
- Elektron kaynak: <https://ttkb.meb.gov.tr/meb> (2001), Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni, s. 220-288.

TÜRK NAĞILLARINDAN ƏNCƏBİLƏRƏ TÜRK DİLİNİN ÖGRƏDİLMƏSİNDƏ MATERIAL KİMİ İSTİFADƏ EDİLMƏSİ

Tuğba Elli

doktorant

Niğde Ömer Halisdemir Universiteti

Türkiyə

Xülasə: Dünyada baş verən sürətli inkişaf və proseslər ana dilindən başqa bir və ya bir neçə dili öyrənmə ehtiyacını ortaya çıxarmışdır. Xarici dil öyrənmək üçün bir sıra səbəblər mövcuddur. Mədəni mübadilənin təmin edilməsinin ən asan və səmərəli üsulu ikinci bir dilin öyrənilməsidir. Hər hansı bir xalqın mədəni xüsusiyyətlərinin, dini inanışlarının və davranış normalarının başa düşülməsi və öyrənilməsi üçün həmin xalqın dilini bilmək vacibdir.

Xarici dilin tədrisi zamanı istifadə edilən vasitələr, həmin dilin daha asan öyrədilməsi prosesini dəstəkləmək və zənginləşdirmək məqsədi daşıyır. Belə vasitələr eyni zamanda, öyrənmə prosesini asanlaşdıraraq daha yaddaqalan nəticələr əldə etməyə kömək edir. Həmçinin, müxtəlif hiss üzvlərinə təsir edərək daha effektiv və çoxcəhətli öyrənmə imkanları yaradır.

Xarici dil kimi türk dilinin öyrədilməsində ədəbi mətnlərdən istifadə edilməsi, oxuma-qavrama vərdişlərinin inkişaf etdirilməsində, türk mədəniyyətinin tanıtılmasında, söz ehtiyatının artırılmasında son dərəcə əhəmiyyətlidir.

Türk dilinin öyrədilməsində, xüsusilə oxu bacarıqlarını inkişaf etdirmək məşğələlərində istifadə edilən materialların azlığı diqqəti cəlb edir. Mədəniyyətimizdə özünəməxsus yerə malik olan şifahi xalq ədəbiyyatı nümunələrinin, xüsusilə nağılların mövcud çatışmazlıqların aradan qaldırılmasında müstəsna rola malik ola biləcəyi fikrindən yola çıxaraq bu araşdırma həyata keçirildi. Məqalədə ədəbi mətnlər kimi nağılların əcnəbilərə türk dilinin öyrədilməsində dinləmə, oxu, qavrama, söz ehtiyatının artırılması kimi bacarıqların inkişaf etdirilməsindən başqa, hədəf kütləyə mədəni komponentlərin ötürülməsində də mühüm vasitə kimi istifadə edilə bilməsi imkanları tədqiq edilmişdir.

Açar sözlər: əcnəbilərə türk dilinin öyrədilməsi, türk nağılları, dil və mədəniyyət, oxu və anlama

THE IMPORTANCE OF THE USE OF TURKISH TALES AS MATERIALS IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

T.Elli

PhD Student

Niğde Ömer Halisdemir University

Türkiye

Abstract: The rapid changes and developments in the world have brought the need to know more than one language. There are many reasons to learn a foreign language. The easiest and most perfect way to ensure intercultural transfer is through learning a second language. In order to understand and learn the cultural characteristics, religious beliefs and behavior patterns of a society, we must learn the language of that society.

The material is verbal, visual or written material. In education, the material is the tool used to do a job or explain a subject. The material to be used in education should be suitable for the course and serve the purpose. Materials should contain important summary information, not all relevant information.

The use of literary texts in the teaching of Turkish as a foreign language is very important in the development of reading comprehension skills, in the introduction of Turkish culture and in teaching vocabulary.

There is a lack of materials in Turkish teaching, especially in terms of improving reading skills. Considering that the tales, which have an important place in our culture, will contribute positively to the deficiency in this field, studies have been made. It has been evaluated that tales, which are literary texts, can be used as a tool in the transfer of cultural elements to the target audience as well as improving listening, reading, comprehension and vocabulary development skills in teaching Turkish to foreigners.

Keywords: *Teaching Turkish to Foreigners, Turkish Tales, Language and Culture, Reading and Comprehension*

Elmi redaktor: fil.e.d., dos. F.Namazova

Çapa təqdim edən redaktor: tar.f.d., dos. N.Zeynalov

Daxil olub: 30.09.2024

Çapa qəbul edilib: 12.09.2024